

Тема 6. Організаційно-правові механізми та інституційне забезпечення протидії транснаціональним загрозам

Теоретичні питання:

1. Структура та повноваження національних органів у сфері протидії тероризму та організованій злочинності
2. Міжвідомча координація в системі забезпечення національної безпеки України
3. Роль правоохоронних органів у протидії незаконній міграції та торгівлі людьми
4. Інтерпол, Європол та інші міжнародні поліцейські організації: механізми взаємодії
5. Спеціальні слідчі техніки та оперативно-розшукові заходи у боротьбі з транснаціональними злочинами
6. Міжнародна правова допомога у кримінальних справах: процедури та практичні аспекти
7. Роль громадянського суспільства та міжнародних неурядових організацій у протидії транснаціональним загрозам

Перелік ключових термінів і понять: транснаціональні загрози, міжвідомча координація, РНБО (Рада національної безпеки і оборони України), Антитерористичний центр, Інтерпол, Європол, централізована модель, децентралізована модель, оперативно-розшукові заходи, екстрадиція, торгівля людьми, незаконна міграція, червоні картки Інтерполу, Держфінмоніторинг, спільні розслідувальні групи, біометричні технології, превентивні повноваження, контрольовані поставки, фінансовий моніторинг, кіберзлочинність.

Питання для самоконтролю:

1. Які основні моделі організації національних систем протидії тероризму існують?
2. Які функції виконує РНБО у системі координації національної безпеки?

3. Що включає в себе структура Антитерористичного центру при СБУ?
4. Які повноваження має Державна прикордонна служба у протидії незаконній міграції?
5. Як здійснюється інформаційна координація між органами безпеки?
6. Які основні виклики міжвідомчої координації існують в Україні?
7. Які методи використовуються для виявлення торгівлі людьми?
8. Що таке червоні картки Інтерполу і для чого вони використовуються?
9. Які механізми співпраці України з Європолем існують?
10. Які превентивні заходи застосовуються для попередження незаконної міграції?
11. Як здійснюється захист жертв торгівлі людьми?
12. Які технологічні рішення використовуються у протидії транснаціональним загрозам?
13. Що включає в себе міжнародне співробітництво у сфері протидії злочинності?
14. Які спеціалізовані міжнародні центри існують для боротьби зі злочинністю?
15. Які перспективи розвитку міжнародного поліцейського співробітництва?

Тести для самоконтролю:

1. *Яка організація є центральним координаційним органом у системі забезпечення національної безпеки України?*
  - а) Кабінет Міністрів України
  - б) Рада національної безпеки і оборони України
  - в) Служба безпеки України
  - г) Національна поліція України
2. *Скільки країн-членів об'єднує Інтерпол?*
  - а) 185
  - б) 190
  - в) 195

г) 200

3. *Яка модель організації передбачає створення єдиного координаційного центру?*

а) Децентралізована

б) Централізована

в) Змішана

г) Федеративна

4. *Коли Україна стала членом Інтерполу?*

а) 1991

б) 1992

в) 1993

г) 1994

5. *Які картки Інтерполу використовуються для міжнародного розшуку з метою арешту?*

а) Сині

б) Жовті

в) Червоні

г) Зелені

6. *Яка угода регулює співпрацю України з Європолем?*

а) Угода про асоціацію з ЄС

б) Угода про оперативне та стратегічне співробітництва

в) Угода про правову допомогу

г) Угода про візову лібералізацію

7. *Який орган здійснює фінансовий моніторинг в Україні?*

а) НБУ

б) Мінфін

в) Держфінмоніторинг

г) СБУ

8. *Яку роль відіграє Антитерористичний центр при СБУ?*

а) Розслідування терористичних злочинів

- б) Оперативна координація у боротьбі з тероризмом
- в) Судовий розгляд справ
- г) Міжнародне співробітництво

9. Які основні методи використовуються для виявлення незаконної міграції?

- а) Тільки прикордонний контроль
- б) Аналіз міграційних потоків та оперативно-розшукові заходи
- в) Виключно технічні засоби
- г) Співпраця з НУО

10. Що включає в себе захист жертв торгівлі людьми?

- а) Тільки медична допомога
- б) Ідентифікація, допомога та реінтеграція
- в) Виключно правова підтримка
- г) Лише матеріальна компенсація

11. Яка організація координує охорону кордонів ЄС?

- а) Європол
- б) Інтерпол
- в) Frontex
- г) Євроюст

12. Які технології все більше використовуються у протидії злочинності?

- а) Тільки біометричні
- б) Штучний інтелект та біометрія
- в) Виключно традиційні методи
- г) Лише системи відеоспостереження

13. Що таке контрольовані поставки?

- а) Звичайна доставка товарів
- б) Спеціальний оперативно-розшуковий захід
- в) Митний контроль
- г) Поштова служба

14. Які основні виклики існують у міжнародному співробітництві?

- а) Тільки мовні бар'єри
- б) Правові відмінності та технічна несумісність
- в) Виключно політичні фактори
- г) Лише фінансові обмеження

15. Яка організація сприяє судовому співробітництву у кримінальних справах в ЄС?

- а) Європол
- б) Інтерпол
- в) Євроюст
- г) Frontex

Практичні завдання:

1. Аналіз організаційної структури. Проаналізуйте переваги та недоліки централізованої, децентралізованої та змішаної моделей організації національних систем безпеки. Наведіть приклади країн для кожної моделі.

2. Розробка схеми координації. Створіть схему міжвідомчої координації для гіпотетичної антитерористичної операції в Україні з зазначенням ролі кожного органу та каналів зв'язку.

3. Порівняльний аналіз. Порівняйте функції та повноваження Інтерполу та Європолу. Визначте особливості співпраці України з кожною організацією.

4. Картування процесу. Побудуйте карту процесу виявлення та розслідування випадку торгівлі людьми від початкової інформації до судового розгляду.

5. Оцінка ефективності. Розробіть систему показників для оцінки ефективності міжвідомчої координації у протидії транснаціональним загрозам.

6. Технологічний аудит. Проведіть аналіз можливостей використання сучасних технологій (ШІ, біометрія, блокчейн) у діяльності правоохоронних органів України.

7. Міжнародний досвід. Вивчіть досвід однієї з європейських країн у протидії незаконній міграції та запропонуйте рекомендації для України.

Теми доповідей для презентації на практичному занятті:

1. Еволюція національних систем безпеки в умовах глобалізації
2. Досвід США у створенні Департаменту внутрішньої безпеки
3. Британська модель координації у сфері національної безпеки
4. Виклики кібербезпеки для традиційних правоохоронних органів
5. Міжнародні стандарти захисту жертв торгівлі людьми
6. Роль неурядових організацій у протидії транснаціональним загрозам
7. Біометричні технології на кордоні: досвід ЄС
8. Фінансовий моніторинг як інструмент боротьби з організованою злочинністю
9. Спільні розслідувальні групи: європейський досвід та перспективи для України
10. Правові аспекти міжнародного співробітництва у кримінальних справах
11. Превентивна дипломатія у протидії транснаціональним загрозам

Ситуативні задачі:

1. До Національної поліції України надійшла інформація про міжнародну мережу торгівлі людьми, яка діє на території України, Молдови та Румунії. Злочинці вербують жінок в Україні під приводом працевлаштування за кордоном, а потім примушують до проституції. Встановлено, що організатори мають громадянство різних країн, використовують підроблені документи та криптовалюти для розрахунків.

Додаткові обставини: виявлено 15 потенційних жертв українського походження; злочинна група має розгалужену структуру з координаторами у трьох країнах; використовуються сучасні технології шифрування для зв'язку; є свідки, які бояться давати покази через погрози.

Визначте, які українські органи мають бути залучені до розслідування. Розробіть план міжвідомчої координації. Запропонуйте механізми

міжнародного співробітництва. Окресліть заходи щодо захисту жертв та свідків.

2. Кіберполіція виявила, що з території України здійснюються кібератаки на критичну інфраструктуру європейських країн. Атаки координуються через мережу ботів, а хакери використовують складні схеми приховування своєї діяльності. Встановлено зв'язки з організованими злочинними групами, які займаються відмиванням коштів через криптовалютні біржі.

Додаткові обставини: збитки становлять понад 50 млн євро; залучені громадяни України, Росії та Білорусі; використовуються сервери у різних юрисдикціях; є запити про правову допомогу від 5 країн ЄС.

Визначте алгоритм реагування на інцидент. Розробіть стратегію координації з міжнародними партнерами. Запропонуйте заходи щодо збереження цифрових доказів. Окресліть процедуру надання міжнародної правової допомоги.

3. СБУ отримала інформацію про підготовку терористичного акту в одному з великих міст України. Встановлено, що терористи планують використати саморобний вибуховий пристрій під час масового заходу. Група складається з 8 осіб, включаючи іноземних найманців. Планується координація дій з міжнародними терористичними організаціями.

Додаткові обставини: терористи перебувають у різних регіонах України; частина учасників має досвід бойових дій; використовуються засоби негласного зв'язку; є інформація про можливе залучення корумпованих чиновників.

Розробіть план антитерористичної операції. Визначте ролі різних органів у її проведенні. Запропонуйте заходи щодо забезпечення безпеки цивільного населення. Окресліть процедуру координації з міжнародними партнерами.

4. Державна прикордонна служба зафіксувала значне збільшення спроб незаконного перетину кордону на одній з ділянок українсько-румунського

кордону. Встановлено діяльність організованої групи контрабандистів, яка забезпечує переправу нелегальних мігрантів з країн Близького Сходу до країн ЄС. Група використовує корумповані зв'язки та сучасні технології для обходу прикордонного контролю.

Додаткові обставини: за останній місяць затримано 150 нелегальних мігрантів; контрабандисти використовують безпілотники для розвідки; виявлено підробку документів високої якості; є факти підкупу прикордонників.

Розробіть комплексну стратегію протидії незаконній міграції. Визначте заходи щодо посилення прикордонного контролю. Запропонуйте механізми боротьби з корупцією. Окресліть співпрацю з європейськими партнерами.

5. Під час розслідування справи про торгівлю наркотиками було виявлено, що злочинна організація також займається торгівлею людьми, відмиванням коштів та має зв'язки з терористичними групами. Мережа діє у семи країнах, використовує складні фінансові схеми та має корумповані зв'язки в органах влади. Лідери організації переховуються у країнах, де немає угод про екстрадицію.

Додаткові обставини: обіг коштів становить понад 100 млн доларів на рік; залучено близько 200 осіб у різних ролях; використовуються легальні бізнес-структури як прикриття; виявлено спроби втягування неповнолітніх.

Розробіть стратегію комплексного розслідування. Визначте пріоритети у діяльності різних органів. Запропонуйте заходи щодо перекриття фінансових потоків. Окресліть механізми міжнародної співпраці у складних умовах.